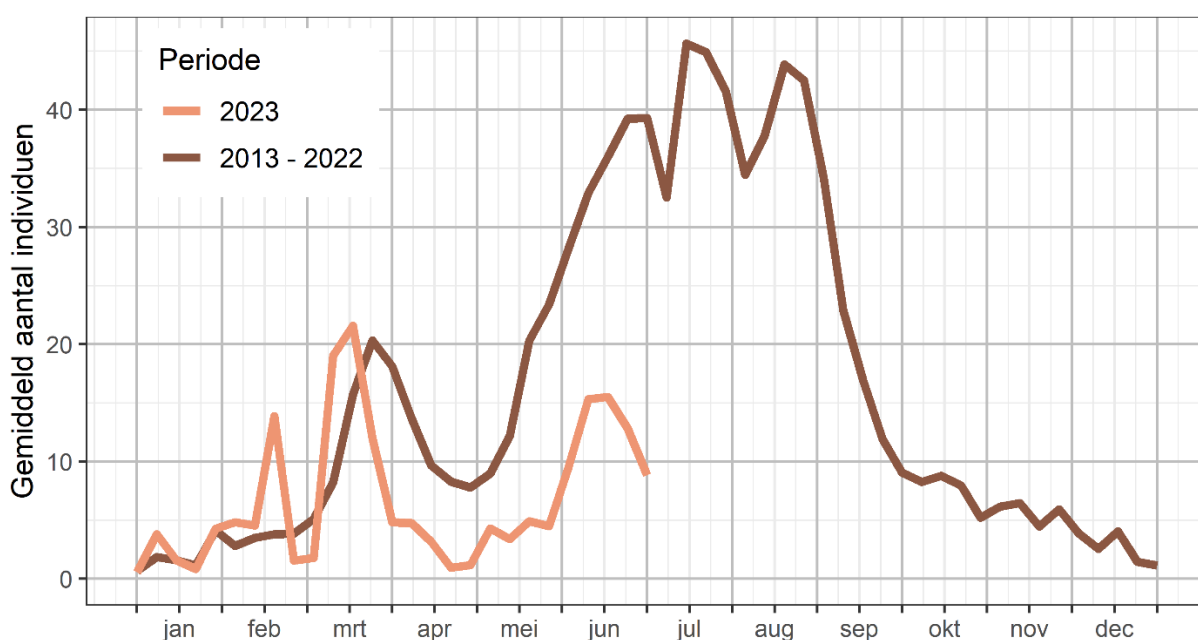

Nieuwsbrief meetnet nachtvlinders

Mei/Juni 2023

Rik Wever, José Kok en Jurriën van Deijk

Beste lezers, het veldseizoen is in volle gang en ook wij zijn regelmatig aan het nachtvlinderen, dus bij deze weer eens een nieuwsbrief over de afgelopen twee maanden. Er gebeurt genoeg op het gebied van nachtvlinders en dat is niet altijd allemaal heel positief. Laten we maar met de deur in huis vallen, op onderstaande grafiek 1 zijn de gemiddelde exemplaren van dit jaar uitgezet tegenover de gemiddelden van de afgelopen tien jaar. Dit betreft een grafiek puur op basis van de gegevens, bekend bij ons uit het meetnet nachtvlinders. De vroege voorjaarssoorten hebben in vergelijking met de afgelopen tien jaar redelijk gevlogen in 2023, maar daarna stortten de aantallen volledig in, en er is ook nog geen herstel zichtbaar. Afgelopen weken daalden de aantallen zelfs weer. Daarnaast zijn sommige soorten nachtvlinders vrijwel afwezig of zijn de aantallen heel erg laag. De kans lijkt ook klein dat het herstel er dit jaar nog komt, aangezien de lijn in juni totaal niet door lijkt te zetten.

Figuur 1: Na de dip in april en mei laten de nachtvlinders in juni helaas nog maar weinig herstel zien.

Het zal niet veel van jullie ontgaan zijn, dat de groene eikenbladroller wél massaal gevlogen heeft dit jaar. Dit zat er al aan te komen gezien de vele kaalgevreten eiken. In de maand juni zijn er binnen het meetnet meer dan 21000 exemplaren geteld. Zie figuur 2 voor de top-10 van juni.

Figuur 2: De top-10 waargenomen soorten in juni.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Groep	Aantal exemplaren	Aantal locaties gezien
groene eikenbladroller	Tortrix viridana	micro	21199	227
gewone worteluil	Agrotis exclamationis	macro	4645	487
gevlamde bladroller	Archips xylosteana	micro	3598	157
gewone grasmot	Chrysoteuchia culmella	micro	3215	195
huismoeder	Noctua pronuba	macro	1366	274
witte tijger	Spilosoma lubricipeda	macro	1301	315
taxusspikkelspanner	Peribatodes rhomboidaria	macro	1299	296
duikermot	Acentria ephemerella	micro	1153	65
gelobd halmuiltje	Oligia strigilis	macro	1011	177
gewone stofuil	Hoplodrina octogenaria	macro	1001	207

Wat cijfertjes op een rij

Hieronder sommen we wat cijfertjes op over de afgelopen twee maanden. We beginnen bij de maand **mei**. In deze maand is er op **660** verschillende meetpunten geteld. Op **196** van deze punten werden ook de micro's ingevoerd. In totaal werden er **12196** exemplaren geteld in deze hele maand (vergelijk eens met het verhaal van de groene eikenbladrollers hierboven! 😊). Er zijn **487** verschillende soorten gezien, waarvan **305** macro en **182** micro.

In **juni** is er op **715** meetpunten geteld, waarvan op **260** locaties ook de micro's. Er werden in totaal **73796** exemplaren geteld, waarvan dus ruim **21000** groene eikenbladrollers. Er werden **836** soorten ingevoerd, waarvan **427** macro en **409** soorten micro.

Figuur 3: Bruine silene-uil, gevangen in Gelderland op 17 juni. Een nieuwe soort voor Nederland. Foto: Herman Menkhorst,

Nieuwkomer!

Via de foto-invoer van het meetnet nachtvlinders kwam een foto binnen van Herman Menkhorst Binnen het project 'Boeren aan het roer'. De vlinder is gevangen in een LedEmmer. De soort werd niet meteen herkend, maar wel was duidelijk dat het iets aparts was. Na overleg met o.a. Belgische expert Wim Veraghtert betreft het zeer waarschijnlijk *Luteohadena luteago*, Nederlandse naam '**Bruine silene-uil**', een nieuwe soort voor Nederland! De soort is onder andere bekend uit Duitsland en Frankrijk, in het laatstgenoemde land is deze soort vrij algemeen. Zoals de naam al zegt, leven de rupsen van deze soort van de stengel en wortels van anjer- en silenesoorten.

Andere bijzonderheden

In de afgelopen twee maanden zijn er naast de bruine silene-uil uiteraard ook nog een heel aantal andere bijzonderheden gezien. Let op, dit zijn niet alle zeldzaamheden, maar slechts een greep uit de leuke dingen die gevangen zijn.

Begin mei werden er nog enkele **bandvoorjaarsuilen** (figuur 5) gezien,

Figuur 4: Roestbandsmalsnuitje in een LedEmmer op vliegveld Deelen. Foto: Youp van den Heuvel.

deze werden voornamelijk in het agrarisch gebied waargenomen. Ook **geelbruine bandspanner** en **geelbruine houtuil** werden deze maand nog gevangen. Andere leuke soorten waren **grote boomspanner**, **eikenooqspanner**, **gevlamde uil**, **grijs weeskind**, **kadeni-stofuil**, **sint-janskruiduil**, **teunisbloempijlstaart**, **varenuil**, **witvleksilene-uil** en **tweekleurige tandvlinder**. Bij de micro's werden onder andere **haagbeukmot**, **schimmelbladroller**, **streephoutmot**, **bruine haakbladroller** en **beukenbladsnijdermot** gezien.

Figuur 5: Bandvoorjaarsuil tijdens BIMAG in Drenthe. Foto: Otto Willem Eleveld.

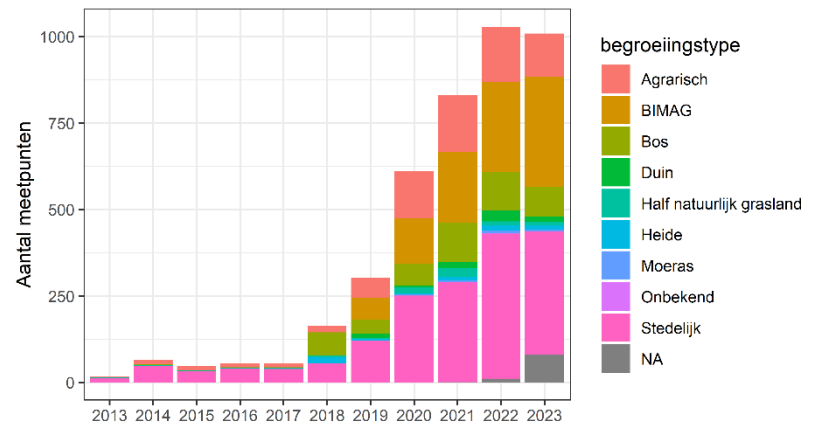
In juni waren er meldingen van onder andere **akelei-uil**, **bochtige-smele-uil**, **bruine granietuil**, **bruine groenuil**, **bruine heide-uil**, **cipressspanner**,

grijsgroene zomervlinder, groene geelvleugeluil (9!), purperbeer, roestige stipspanner, walstrobandspanner en wit weeskind. Ook werden er weer redelijk wat **bosbesbruintjes** gezien, namelijk 56 exemplaren. Bij de micro's waren er waarnemingen van **azuurblauwmot, bremscheutboorder, heldergele kaartmot, roestbandsmalsnuitje** (figuur 4), **bosbeshaakbladroller** en **zwartpootmot**.

Meetpunten per begoeiingstype

Maar waar komt nu al die data binnen het meetnet vandaan? Figuur 6 laat zien uit welk begoeiingstype we door de jaren heen de meeste data hebben verkregen. Hierin is te zien dat het stedelijk gebied en BIMAG (agrarisch) nog steeds ver voorlopen op de meetpunten in natuurgebieden. Dat is ook belangrijk want Nederland heeft veel agrarisch landschap. Maar we willen jullie nogmaals stimuleren om óók in natuurgebieden te gaan tellen. Op deze manier krijgen we over een tijdje hopelijk van meerdere soorten een steeds betrouwbaarder beeld van waar ze voorkomen en hoe het in de loop van de tijd met deze soorten gaat. Wil je in natuurgebieden gaan tellen met een skinnerval of LedEmmer? Vraag dan wel altijd toestemming aan de terreinbeheerder!

Figuur 6: Huidige aantal meetpunten per begoeiingstype.

Rupsen zoeken van de teunisbloempijlstaart

In Nederland komen twee wettelijk beschermde nachtvlinders voor: de Spaanse vlag en de teunisbloempijlstaart. Omdat het wettelijk beschermde soorten zijn, willen we goed weten hoe het gaat met deze soorten, maar ook meer te weten te komen over hun voorkomen. Daarom roepen we iedereen op om op zoek te gaan naar (rupsen van) de teunisbloempijlstaart. Op [deze pagina](#) staat meer informatie over deze soort en hoe en waar je deze het makkelijkst kunt vinden. Omdat we de uitbreiding van de soort en de (verandering in) de aantallen van de soort in kaart willen brengen, willen we op een gestandaardiseerde wijze gegevens verzamelen. Daarom willen wij iedereen oproepen om te gaan helpen om de soort te zoeken. Dit kan eenvoudig door een kwartier lang op een plek met de waardplanten te gaan zoeken. Download hiervoor de ButterflyCount app (gratis voor iOS en Android) en voer je gegevens in!

Figuur 7: De rupsen van de teunisbloempijlstaart kunnen groen of bruin zijn (afhankelijk van de leeftijd).